

Geçiş Dönemi Eserleri — Deneme

KPSS AI Coach · 08.09.2026 · 8 soru

Türk topluluklarının İslamiyet'i kabul etmeye başlamasıyla edebî ürünlerde yeni bir yöneliş ortaya çıkmıştır. Bu yöneliş, eski birikimin bütünüyle bırakıldığı anlamına gelmez; ancak yeni bir edebî gelenek oluşuncaya kadar süren ara bir oluşum alanı meydana getirir. Bu alandaki ürünler, Türk edebiyatının sonraki dönemlerine geçiş niteliği taşır.

1. Bu parçadan Geçiş Dönemi ürünleriyle ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Türklerin İslamiyet'i kabulünden sonra ortaya çıkan bütün eserleri kapsadığına
- B) İslamiyet etkisindeki köklü gelenek oluşmadan önce verilen eserleri kapsadığına
- C) Yalnızca İslamiyet öncesi sözlü ürünlerden oluştuğuna
- D) XIII. yüzyıldan sonra ortaya çıkan bütün edebî ürünleri içerdiğine
- E) Sadece Arap alfabesiyle yazılmış eserlerden meydana geldiğine

Geçiş Dönemi, Türklerin İslamiyet'i kabul etmeye başlamasından sonra edebiyat alanında yaşanan değişimin izlerini taşır. Bu dönemdeki ürünler, yeni bir edebî gelenek kurulmadan önceki hazırlık niteliğindedir. Dönemin sınırı, köklü bir gelenek oluşuncaya kadar uzanır.

2. Bu parçaya göre Geçiş Dönemi ürünleriyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) İslamiyet etkisindeki köklü gelenek kuruluncaya kadar verilmiştir.
- B) İslamiyet'in kabulünden önceki dönemde tamamlanmıştır.
- C) XIII. yüzyıldan sonra ortaya çıkan ürünleri kapsamıştır.
- D) Yalnızca sözlü kültür ürünlerinden oluşmuştur.
- E) Arap alfabesinin kullanılmasından sonra sona ermiştir.

Edip Ahmet Yükneki'nin eseri, adının taşıdığı anlam ve yazarı bakımından Geçiş Dönemi'nin öne çıkan ürünleri arasında değerlendirilir. Bu iki bilgi, eserin hem kavramsal yönünü hem de sanatçısını belirlemeye yardım eder.

3. Buna göre söz konusu eserin yazarı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yusuf Has Hacib
- B) Edip Ahmet Yükneki
- C) Kaşgarlı Mahmut
- D) Ahmet Yesevi
- E) Ali Şir Nevai

4. “Hakikatlerin Eşiği” anlamına gelen ve Edip Ahmet Yükneki tarafından yazılan eser aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kutadgu Bilig
- B) Atabetü'l-Hakayık
- C) Divanü Lugatî't-Türk
- D) Divan-ı Hikmet
- E) Muhakemetü'l-Lugateyn

5. “Hakikatlerin Eşîği” anlamına gelen ve Türklerin İslamiyet etkisindeki ilk dönem ürünleri arasında yer alan eseri yazan sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A)** Yusuf Has Hacib
- B)** Edip Ahmet Yükneki
- C)** Kaşgarlı Mahmut
- D)** Ahmet Yesevi
- E)** Ali Şir Nevai

Göktürk Dönemi üzerine hazırlanan bir incelemede, dönemin en önemli eserlerinden biri üzerinde durulmaktadır. Bu eserin Türklerin tarihî ve kültürel birikimini yansıtan yazılı bir kaynak olduğu belirtilmektedir. İnceleme, söz konusu eserin Türk edebiyatındaki başlangıç niteliğine özellikle dikkat çekmektedir.

6. Bu parçaya göre söz konusu eserin Türk edebiyatındaki yeri aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

- A)** Türk edebiyatının ilk yazılı eseridir.
- B)** Türk edebiyatının ilk tiyatro eseridir.
- C)** Türk edebiyatının ilk makale örneğidir.
- D)** Türk edebiyatının ilk köy romanıdır.
- E)** Türk edebiyatının ilk psikolojik romanıdır.

Geçiş Dönemi'nde ortaya konan ve adı “Hakikatlerin Eşîği” anlamına gelen eser, Türk edebiyatının İslamiyet etkisindeki ilk ürünleri arasında yer alır.

7. Buna göre bu eserin yazarı aşağıdakilerden hangisidir?

- A)** Bu eser, Yusuf Has Hacib tarafından yazılmıştır.
- B)** Bu eser, Kaşgarlı Mahmut tarafından yazılmıştır.
- C)** Bu eser, Edip Ahmet Yükneki tarafından yazılmıştır.
- D)** Bu eser, Ahmet Yesevi tarafından yazılmıştır.
- E)** Bu eser, Hoca Dehhani tarafından yazılmıştır.

“Hakikatlerin Eşîği” anlamına gelen bir eser, Geçiş Dönemi edebiyatı içinde değerlendirilir.

8. Buna göre bu eserin yazarı aşağıdakilerden hangisidir?

- A)** Bu eser, Edip Ahmet Yükneki tarafından yazılmıştır.
- B)** Bu eser, Yusuf Has Hacib tarafından yazılmıştır.
- C)** Bu eser, Kaşgarlı Mahmut tarafından yazılmıştır.
- D)** Bu eser, Ahmet Yesevi tarafından yazılmıştır.
- E)** Bu eser, Ali Şir Nevai tarafından yazılmıştır.

Cevap Anahtarı

1. B

2. A

3. B

4. B

5. B

6. A

7. C

8. A

Çözümler

- 1.** Parça, yeni ve köklü bir gelenek oluşuncaya kadar verilen ürünlerin geçiş niteliği taşıdığını belirtmektedir. Bu nedenle bütün sonraki eserleri ya da yalnız sözlü ürünleri kapsayan seçenekler kapsamı aşar.
- 2.** Parça, Geçiş Dönemi'nin yeni ve köklü edebî gelenek kuruluncaya kadarki ürünleri kapsadığını düşündürmektedir. Diğer seçenekler dönemi yalnızca önceye, sonraya, sözlü kültüre veya tek bir alfabe ölçütüne indirger.
- 3.** Parçada sözü edilen eserin yazarı Edip Ahmet Yükneki olarak belirtilmektedir. Yusuf Has Hacib, Kaşgarlı Mahmut ve Ahmet Yesevi aynı geniş edebî çevrede anılsalar da bu eserle eşleştirilemez.
- 4.** “Hakikatlerin Eşiği” anlamındaki Atabetü'l-Hakayık, Edip Ahmet Yükneki tarafından yazılmıştır. Kutadgu Bilig ve Divanü Lugati't-Türk aynı dönem çevresinde anılan önemli eserler olsa da bu tanım ve sanatçıyla eşleşmez.
- 5.** “Hakikatlerin Eşiği” anlamındaki Atabetü'l-Hakayık, Edip Ahmet Yükneki tarafından yazılmıştır. Yusuf Has Hacib, Kutadgu Bilig'in yazarı olarak bilinir; bu nedenle en güçlü çeldirici olan A seçeneği doğru değildir.
- 6.** Göktürk Yazıtları, Türk edebiyatının ilk yazılı eseri olarak kabul edilir. Makale, köy romanı ve psikolojik roman seçenekleri farklı dönem ve türlere aittir; tiyatro seçeneği de bu eserin niteliğini karşılamaz.
- 7.** Eserin “Hakikatlerin Eşiği” anlamı, Atabetü'l-Hakayık'ı gösterir; bu eser Edip Ahmet Yükneki tarafından yazılmıştır. Yusuf Has Hacib ise Kutadgu Bilig'in yazarıdır ve bu nedenle en güçlü çeldiricidir.
- 8.** “Hakikatlerin Eşiği” anlamına gelen Atabetü'l-Hakayık'ın yazarı Edip Ahmet Yükneki'dir. Yusuf Has Hacib ise Kutadgu Bilig'in yazarıdır; bu nedenle B seçeneği doğru değildir.